

GENERALITAT DE CATALUNYA

PRESIDÈNCIA

COMISSARIAT DE PROPAGANDA

Avinguda 14 d'Abril, 442 bis

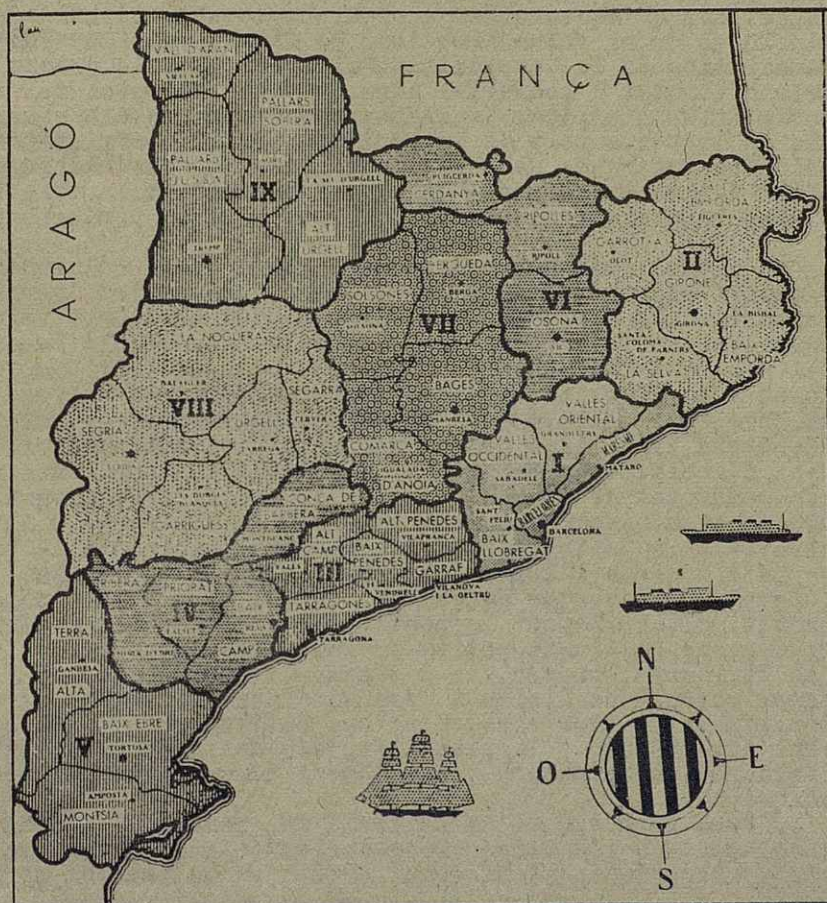
BARCELONA

Telèfon 82215

Num. 9.

26 agost de 1937.

Butlletí especial per als catalans absents de la pàtria

REGIONS I COMARQUES

LA DIVISIO TERRITORIAL DE CATALUNYA ESTRUCTA I EL CENS
DE LA SEVA POBLACIO.

El Govern de la Generalitat, estructura lentament però segura en mig de les turbonades polítiques, socials i mundials que avui ensagnen els

nostres fronts i la reraguarda. A la nostra terra ha desaparegut ja per sempre l'esquarterament infamant en províncies del nostre territori. En plena guerra, fou editat, després d'un llarg i meticulos estudi, el mapa de la divisió territorial de Catalunya, dividit en Vegueries i Comarques. Els seus colors vius, foren plaents als ulls catalans, i son moltes les llars nostres on presideix aquesta restauració de la nostra personalitat geogràfica que ompla de joia, el cor dels catalans.

Els serveis d'ordre públic, han estat ja muntats pel Govern Català, atenent aquesta divisió territorial de Catalunya alliberada del centralisme. Les capitals, vegueries i comarques, son els nuclis centrals de l'organització de la policia catalana. Els serveis de recaptació de tributs de la Generalitat, s'està reorganitzant també a base de vegueries i comarques. L'Assistència Social i els serveis sanitaris, es basen també en aquesta catalaníssima divisió territorial, i ara es porta a terme, essent el seu estudi força avançat, la reorganització dels serveis de justícia a base també de comarques i vegueries.

Suara acaba d'apareixer el cens de la població de Catalunya estriota, fet a base d'aquesta nova divisió territorial de la nostra patria. Per conèixer la Catalunya d'avui, cal estudiar el cens de la nostra població els darrers quinquennis. Fem unes breus constatacions deduides de les xifres incloses en el volum "Població de Catalunya 1936" editat pels serveis d'Estadística de la Generalitat. Cal subratllar la grossa proporció de Barcelona (ciutat i vegueria) dins la població total del territori de la Generalitat. La capital catalana, representa amb els seus 1062157 habitants, més de la terça part de la població total del Principat. La vegueria barcelonina-comarques del Barcelonès, Maresma, Baix Llobregat, Vallès Oriental, i Vallès Occidental- en representa més de la meitat amb un total de 1590709 habitants; exactament 54,3 per % de la població catalana total.

Les altres vuit vegueries, donen per l'abril del 1936, les xifres de població següents: vegueria de Girona-comarques del Gironès, Alt Empordà, Baix Empordà, La Garrotxa i La Selva-293292 habitants; vegueria de Tarragona-comarques de Tarragonès, Alt Camp, Baix Panadès, Alt Panadès i Garraf-174871 habitants; vegueria de Reus-comarques de Baix Camp, Conca de Barberà, Priorat i la Ribera-129464 habitants; vegueria de Tortosa-comarques de Baix Ebre, Terra Alta, i Montsià-121250 habitants; vegueria de Vic-comarques de Osona, Ripollès i Cerdanya-119262 habitants; vegueria de Manresa-comarques d'Anoia, Bages, Bergadà i Solsona-197152 habitants; vegueria de Lleida-comarques de Segrià, La Noguera, Urgell, La Segarra i les Garrigues-230270 habitants; vegueria de Tremp-La Seu-comarques d'Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, i Vall d'Aran-62621 habitants. La població de Catalunya puja doncs a l'abril del 1936, 2.918.891 habitants.

Comparant aquestes dades amb les del 1930 i 1920, constatem que ha augmentat molt fortament la població de la ciutat i de la vegueria de Barcelona; que ha tingut petits augments la vegueria de Girona així com les de Tarragona, Tortosa, Vic i Manresa, i que han baixat lleugerament, les vegueries de Reus, Lleida i Tremp-Seu. Les ciutats de Lleida i Reus, han vist minvar, de 1930 ençà, el nombre de llurs habitants. La tendència general però, és cap a la estabilització de la població catalana, excepte la vegueria de Barcelona que no cessa d'augmentar per efecte de la forta immigració.

La poca població de la vegueria de Tremp-La Seu, posa de relleu el despoblament de les terres nord-occidentals de Catalunya. Aquest problema podria resoldre's amb el degut esforç, en un termini no massa llarg.

D'ençà de l'abril del 1936, ha esclatat la guerra que encara dura, i les xifres anteriors han sofert grans canvis per la forta immigració de refugiats a Catalunya dels altres pobles ibèrics. Hom fa pujar la xifra de immigrants refugiats i no refugiats, a la ratlla de 500.000.

El Govern i el poble català, no ha però descurat aquest problema de l'immigració i estem fent un estudi detallat de tota l'actuació dels catalans per a la millor solució i endegament d'aquest proble-

ma en els seus múltiples i vitals aspectes per Catalunya.

actuació dels catalans absents de la pàtria

La delegació del Casal Català de Buenos Aires a Barcelona, feu ofrena al Honorable President de Catalunya Lluís Companys, del primer exemplar bellament relligat en cuir, de la traducció catalana del poema nacional argentí "Martín Fierro", feta pel poeta català Martí Muntaner, resident ja 28 anys a Cururá, poblet "pampero" a 1500 kilòmetres de Buenos Aires. L'Honorable President de Catalunya, agrai amb càlida paraula el valuós obsequi dels catalans d'Amèrica, que demostraren l'estima i coneixement profund del nostre President, de l'obra patriòtica i abnegada dels catalans absents de la Pàtria.

El Casal Català i el Centre Espanyol de Perpinyà, la majoria dels socis del qual són catalans, porten una brillant actuació conjunta a profit dels nens catalans orfes de la guerra. Sostenen amb llurs aportacions una colònia de seixanta infants admirablement atesa i organitzada. Han establert una subcolònia a la muntanya pels infants més delicats. Ara gestionen el reconeixement del subsidi de viduatet per a les companyes dels catalans que han caigut als fronts de lluita pel triomf dels pobles ibèrics. El Consol de la República i amic Puig Fujades, recolza aquestes gestions.

La delegació del Casal Català de Buenos Aires, feu a mans el dijous dia 12, de l'Honorable President de Catalunya, Lluís Companys, els documents d'embarcament de la segona expedició de roba i queviures feta pel Casal Català i Comité Llibertat de Buenos Aires amb les aportacions dels catalans de l'Argentina.

Aquesta expedició es compon de 8.266 quilos de llet condensada, 10.167 quilos de sucre en terrós; 356 equips complets per a noi i noia, 1.394 peces de roba donades i confeccionades per les noies del Plata-catalanes i filles de catalans - i 120 quilos de cacau molt. Aquesta tramesa ha estat ja desembarcada a Barsella i arribarà dintre de pocs dies a Barcelona, destinada als nens catalans orfes de la guerra d'alliberació de la nostra terra i als hospitals de sang.

El Casal Català està fent una nova recapta, amb la col·laboració del Comité Llibertat, i els catalans de l'Argentina continuen donant jornades de sou i organitzant festivals per engrossir llurs aportacions per tal de poder repetir aquestes trameses de queviures ben sovint.

Els catalans de l'Havana, dirigits pel benemèrit Centre Català de la capital de Cuba, actuen incansablement, en col·laboració amb les colònies dels altres pobles ibèrics, en la propaganda i defensa dels ideals de justícia i llibertat pels que lluiten i moren llurs germans de la península. Són els germans gallecs residents en aquelles terres, els que ens innoventen de la brillant tasca que duen a terme al Centre Català i els catalans de l'Havana a l'avantguarda de l'acció dels altres pobles germans.

noticiari

En el darrer Consell de la Generalitat i a proposta del conseller de Cultura, s'aprova un decret nomenant una Junta d'Exposicions de Catalunya amb caracter interí, la finalitat de la qual, és organitzar exposicions de pintors i escultors catalans a l'estranger. En la seva reunió de constitució, aquesta Junta presidida pel propi Conseller de Cultura i de la qual formen part el conseller regidor de cultura de l'Ajuntament de Barcelona i dos artistes, un escultor i un pintor, ha pres l'acord de fer una exposició d'Art Pictoric Català a París, i una de pintors moderns a Buenos Aires, a petició del Casal Català d'aquella capital, el qual ha obtingut del Museo Nacional de Bellas Artes, la cessió del seu propi local i el patronatge de l'Exposició. Aquesta manifestació d'Art Català en plena lluita, provarà als països americans del Plata-Argentina, Xile i Uruguai-com Catalunya aixeca encesa i flamejant la torxa de la civilització davant la tènica crudeltat del avions facciosos que assassinen les nostres dones i els nostres infants i la cobdícia dels barbars invasors que expolien els nostres museus i temples per malvendre objectes d'art de valor incalculable. Els catalans del Plata i els pobles germans argentins, tindran una bella avinantesa d'ajudar l'esforç dels artistes catalans que treballen amb tota l'ànima per correspondre a l'atenció de les colònies catalanes del Plata i al gest de distinció del "Museo Nacional de Bellas Artes de la Nación Argentina". *--Corresponent a la bella iniciativa del Comité Llibertat de Buenos Aires, a la secretaria de la Presidència de la Generalitat, es reben diàriament nombroses postals d'adhesió a l'Honorable President de Catalunya Lluís Companys, expresentant-li l'adhesió fervorosa dels catalans absents de la Patria, amb motiu de l'aniversari del 19 de juliol, data en la qual el poble català dirigit pel seu President, sabé aixefar rapidament la sublevació militar facciosa. *--A Tarragona, foren enterrats dijous passat les tres víctimes del criminal bombardeig de l'aviació facciosa, comunicat en el darrer Butlletí, els ciutadans Manuel Vizearro Brull, Josep Vilaseca i Julià Fusté Gascon. Hi assistí tot el poble. *--A Espluga de Francolí i a Granollers, l'ajuntament no permet l'establiment de nous veïns en el seu terme municipal, puix que l'existència de queviures abasta escassament pels seus actuals habitants. *--La policia ha descobert al cementiri de Granollers, en un ninxol, el tresor artístic d'una església de Granollers. Per tal d'agafar els autors, uns policies s'amagaren en els ninxols durant la nit. A la matinada, es presentà Francesc Garcia Gómez, amb el proposit de recollir el tresor i portar-lo on li havien de comprar. Declarà que fou el paleta del poble Antoni Pericàs Roqueta qui va enterrar el tresor, per encàrrec del rector Pau Boix Barralera el qual està també detingut. *--La policia feu un registre a la Union Mejillonera i trobà en la seva caixa, 47.994 pessetes, incautant-se de dita quantitat pel delictes d'atresorament il·licit, car en les caixes privades solament són autoritzades 3000 pessetes. Les altres han d'esser ingressades als Bancs. *--La policia s'ha incautat de les següents quantitats en monedes de plata: A l'oficina dels tranvies 3000, als autobusos 5000, a la Telefonica 11.000, i als serveis d'electricitat unificats 24.000. *-- Ha aparegut el nou diari "La Mañana" a Barcelona, orgue del partit Sindicalista. Es director, A. Pestaña. També ha sortit "Diari de Catalunya", organ d'Estat Català. *-- La recaptació d'imposos de l'estat de la primera quinzena del mes actual, dona un augment global d'onze mil.lions de pessetes. La provincia de Barcelona, te un augment de 1.361.720 pessetes. *--Continua la recollida d'armes i municions en tot Catalunya. La policia va descobrir tots els amagatalls i el desarmament de la reraguarda pot considerar-se ara efectiu. *--Les lleves demanades, s'han presentat ja a les casernes i llocs de concentració i han estat ja trameses unitats a diversos fronts de lluita. *--Barcelona continua la seva vida normal de temps de guerra. Les fabricques de material de guerra intensifiquen llur producció. Els diumenges, el poble acut als espectacles publicos

ra s'efectua en tres direccions i en vista d'aixo quedaren isolades de la seva base les forces faccioses que defensen les posicions del sector de Quinto, posicions que els nostres soldats tenen voltades. Els facciosos feren molta resistència, però amb tot les columnes lleials aprofundiren molt en direcció als seus objectius i tallaren per complet les comunicacions que enllacen Osca amb Saragossa. Els rebels, obligats a replegar-se, sofriren gran quantitat de baixes i deixaren al nostre poder un centenar de presoners amb armament i quatre peces d'artilleria. L'aviació cooperà admirablement a la maniobra de l'exèrcit de terra. Des de bon matí bombardeja intensissimament els objectius militars que havien d'atacar-se i posteriorment protegí l'avanç de les columnes. El bombardeig de l'aviació es particularitzà per la seva major freqüència als voltants de Quinto, i ho feren des d'alçaries compreses entre els 600 i 800 metres. També bombardejaren, els nostres aparells, les estacions de Belchite, Mozota, Zuera, Calatayut, Paracuellos, i Burgo de Ebro, així com els aeròdroms de Garrapinillos i Garay. Al final de la jornada es conserven totes les posicions ocupades per les nostres columnes, que són importantíssimes, sense que l'enemic hagi assolit desallotjar-nos de cap d'elles. Als voltants de Zuera, fou abatut un aparell de caça enemic. -- Dimarts a les cinc de la tarda tres avions facciosos com ja havem dit. Nos detalls rectificaren les primeres noves del salva-ment dels dos tripulants del avió abatut. Agents de la brigada de costes de costes, s'aproparen dimecres a l'aparell abatut i pogueren solament retirar de l'aparell els cadavers de l'aviador i de dos acompanyants. Un agent resultà ferit pel moviment de l'avió. Hom es proposa posar-lo en condicions de tornar a actuar a la nostra aviació. -- Dimecres matí, tres avions facciosos intentaren bombardejar uns pobles de la nostra Costa de Llevant. Els caces lleials i les nostres defenses, els ho impediren per tres vegades. Davant la inutilitat dels intents llurs, fugiren descarregant les bombes al mar sense cap objectiu militar. -- Continua dimecres, amb la mateixa empenya, l'ofensiva que en terres d'Aragó inicia ahir l'Exèrcit de l'Est. El resultat de la jornada fou encara més positiu que l'obtingut el dia anterior. Les nostres tropes han agafat la línia mediana, Rodén, i Fuentes de Ebro. Han caigut al poder nostre Quinto i Codo, així com totes les posicions del sector de Pina. A Quinto s'ha lluitat amb gran intensitat els dos dies. Aquesta posició estava defensada per més de 1.500 homes ben parats, els quals disposaven d'artilleria i gran nombre d'armes automàtiques. L'enemic feu molta resistència, la qual cosa li ha costat gran nombre de baixes. Quinto el prengueren les nostres forces per assalt. L'últim reducte en el qual es bateren els facciosos fou l'església, on es refugiaren els falangistes i la guardia civil. A primera hora de la tarda acabà el foc. La meitat dels seus defensors moriren i la resta quedaren fets presoners. Alguns d'aquests han dit que la major part dels oficials rebels, sortiren anit de Quinto i marxaren a Saragossa. A Quinto ens hem apoderat de sis peces d'artilleria i gran nombre de fusells metralladores. El veïnat de Quinto acollí amb gran alegria les tropes republicanes. Al sector de Zuera, avui s'ha combatut amb gran intensitat. Continuen tallades les comunicacions entre Osca i Saragossa. A l'estació de Pina, es passà anit una companyia sencera de noranta homes, amb el seu armament complet. Aquest matí forces rebels pretengueren recuperar l'esmentada estació, però se les baté eficaçment i s'els obliga a fugir. -- deixaren al camp quaranta fusells. A l'Ermita de Bonastre, un altre reducte que preneren les nostres tropes, ens apoderarem de dos canons. S'han agafat més de 1.000 caps de bestiar. Les baixes del nostre exèrcit, tant ahir com avui, han estat molt escasses. L'aviació republicana cooperarà eficaçment a l'operació. Hi hagué dos combats aeris, en un dels quals varem perdre un aparell. Als facciosos els hem abatut dos aparells. -- El poble català, singularment Barcelona, segueix amb emoció creixent les noves arribades de l'ofensiva general en el front d'Aragó que ha estat un cat en diversos indrets, i tots els catalans esperen que el nostre exèrcit ens portarà victòries decisives que demostrin que sense necessitat de barbares crueltats i bombardeigs criminals de destrucció de poblacions de reraguada, el nostre exèrcit en lluita noble però aferrissada, sap defensar i guanyar les nostres llibertats i les del món sencer, contra la follia dominadora dels feixismes internacionals.

i es extraordinària la gentada que es trasllada dels afores al cor de la ciutat; els metros, tranvies i autobusos ven atapats i l'aspecte de les Rambles es d'una multitud popular, que aprofita el lleure per esbargir-se. L'aspecte i el to de les Rambles, es però canviat del d'abans de la guerra. Actualment hi predomina el poble treballador. Els kioscos de llibres, s'extenen amb taules sobreposades i semblen veritables llibrerries. En alguns indrets, actuen caricaturistes i venedors de joguines populars; l'animació, no minva durant tota la jornada. Els teatres, cines i sardanes, són plens a vessar. Tots els espectacles i actes, deixen un 25 % per a despeses de guerra. *--Divendres, dissabte, diumenge i dilluns, no ens han visitat els avions facciosos. Dissabte però, tinguerem a les 8 del matí, una falsa alarma. Es sentiren canonades i xiularen totes les sirenes. *--Ahir la Comissió de Defensa passiva, publica una ordre, en la qual diu que per evitar falses alarmes, sols poden funcionar les sirenes oficials i les que estiguin expressament autoritzades per aquesta Junta, i que es castigaran tots els que facin funcionar sirenes o senyals d'alarma sense autorització. *--A la sala Gaspar, s'ha inaugurat una exposició de 25 dibuixos del jove artista català, soldat del front d'Aragó, Antoni Tusell. Entre els dibuixos, hi figuren estampes d'abans de la guerra i altres que evoquen escenes tràgiques de la guerra que vivim. Malgrat llur crua realitat, aquests dibuixos tenen un fons romàntic i sentimental. **--El jutge instructor i la policia, han reeixit a trobar l'automòbil i els autors i inductors de l'atemptat frustrat contra el President de l'Audiència, Josep Andreu, destacat membre d'E. R. de C.. Segons nota de la policia, l'automòbil fou trobat en un Ateneu Cultural afecte a una determinada sindical, prop de destacats dirigents de la qual, trobaren tota mena de facilitats els autors de l'ametrallament, que cobraren 500 pessetes quiscun. *--Dimarts a les 6, de la tarda, celebra Consell la Generalitat de Catalunya, presidit per l'Honorable President de Catalunya, Lluís Companys. A la reunió, no hi assistiren els consellers de Economia i Treball per trobar-se absents de Barcelona. El Consell que durà fins a les 9, resolgué assumptes de tramit i s'aprova un decret de Cultura convocant els quatre premis literaris Maragall, Creixells, Iglesies i Falguera, de 5000 pessetes. El premi Narcís Oller, serà otorgat al millor conte literari, i el premi Valentí Almirall, que serà concedit al millor treball periodístic, article, reportatge, etc.. Heus aquí la referència oficial: Finances. --Aprovant les cartes financeres de Martorell i Manlleu. Decret relatiu a la Comissió que ha de dictaminar sobre la municipalització de l'estatge. Diversos decrets concedint crèdits als Departaments de Finances i Treball. Decret referent a la suspensió de l'aplicació de la taxa extraordinària creada pel decret nº. 40. Cultura. --Decret sobre creació d'escoles d'ensenyament primari a Pineda i Guardiola del Panades. Decret convocant els premis literaris d'enguany: "Creixells" (novel·la); "Folguera" (poesia); "Iglesies" (teatre), i "Maragall" (assaig), i creant dos nous premis per a treballs curts: "Narcís Oller" (contes literaris), i "Valentí Almirall" (Articles periodístics). Cultura i Agricultura. --Decret creant la Comissió d'Ensenyament agrícola per a coordinar l'obra docent i d'extensió cultural de les Escoles i dels Serveis Tècnics d'Agricultura."

*--Dimarts a les cinc del matí, volà un trimotor facciós pels afores de Reus llançant algunes bombes. Produí escassos danys materials de poca importància, però causa 4 morts i alguns ferits. Fou un vol de sorpresa fugint als cinc minuts de vol, cap a mar. *--Dimarts matí, tingué lloc un combat aeri damunt el Golf de Roses, entre tres trimotors enemics i uns caces nostres. Un dels caces, assolí fer caure a l'aigua un dels trimotors, mentre els altres fugien covardament defugint el combat. Foren recollits i fets presoners els seus dos tripulants italians. També s'oïren perfectament les explosions de les bombes llençades per dos aparells facciosos al vaixell anglès "Noemius" a 20 milles de la Costa Brava. Aquest vaixell pogué escapar i es refugià a Port-Vendres (Roselló francès). *--La jornada del dimarts dia 24 fou de gran activitat per l'Exercit de l'Est. Els preliminars de les operacions han començat a mitja nit. A la matinada les nostres tropes, animades d'admirable esperit emprengueren l'ofensiva atacant el front comprès entre Tardienta i Belchite en les direccions que el comandament assenyala. Ja a primeres hores del matí s'aconseguí rompre l'organització enemiga. La ruptu-